

INKLUZIV TA'LIMDA PEDAGOGIK YONDASHUVLAR VA METODLAR

*Toshkent viloyati Olmaliq shahar, Ipak yo'li innovatsiyalar universiteti,
assistent. Bosh direktori-boshqaruv raisi **Kutlimuratov Aziz Ruzimovich***

*E-mail. azizruzimovich37@gmail.com,
+998931604848*

Annotatsiya: Inkluziv ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u har qanday imkoniyatga ega bo'lgan yoki maxsus ehtiyojga ega o'quvchilarga moslashgan ta'lim jarayonini anglatadi. Ushbu maqolada inkluziv ta'limning asosiy tamoyillari, pedagogik yondashuvlar va amaliyotda qo'llaniladigan metodlar tahlil qilinadi. Ishda ta'lim jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlariga qarab differentsial yondashuvni ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Kalit so'zlar: inkluziv ta'lim, pedagogik yondashuv, ta'lim metodlari, differentsial yondashuv, individual yondashuv.

Kalit so'zlar: Inkluziv ta'lim, pedagogik yondashuv, ta'lim metodlari, differentsial yondashuv, individual yondashuv, innovatsion texnologiyalar, ko'rgazmali usullar, o'quvchilar faolligi

Аннотация: Педагогическая коммуникация является основным элементом образовательного процесса и играет важную роль в формировании отношений между учителем и учеником. В данной статье анализируется природа педагогической коммуникации, её влияние на теоретические и практические аспекты взаимодействия учителя и ученика, а также её воздействие на качество образования. Показано, что эффективность коммуникативных процессов тесно связана с адаптацией учащихся к школе и их академическими успехами. Статья написана на основе богатых теоретических источников, включая современные исследования и научные публикации.

Ключевые слова: педагогическая коммуникация, учитель-ученик отношения, качество образования, адаптация к школе, педагогические взаимоотношения.

Annotation: Pedagogical communication is a fundamental element of the educational process and plays a crucial role in shaping the relationship between teachers and students. This article analyzes the nature of pedagogical communication, its impact on theoretical and practical aspects of teacher-student interactions, and its influence on the quality of education. It highlights that the effectiveness of communicative processes is closely linked to students' adaptation to school and their academic achievements. The article is based on rich theoretical sources, including modern research and scientific publications.

Keywords: pedagogical communication, teacher-student relationships, quality of education, school adaptation, pedagogical interactions.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida har bir o'quvchi o'zining individual xususiyatlariga mos tarzda bilim olish huquqiga ega. Inkluziv ta'lim shu nuqtai nazardan qaralganda, ta'lim jarayonini barcha o'quvchilarga egalashtirish va ularning potentsial imkoniyatlarini to'liq ochishga qaratilgan keng qamrovli yo'nalishdir. Maqolada inkluziv ta'limning nazariy asoslari, pedagogik yondashuvlar va amaliyotda qo'llaniladigan metodlar yoritiladi. Bundan tashqari, ta'lim jarayonida o'quvchilarning turli ehtiyojlariga mos keladigan strategiyalar ham kiritilgan

Tahlil va Muhokama

1. Inkluziv ta'limning asosiy tamoyillari

Inkluziv ta'lim har bir o'quvchining ta'lim jarayoniga teng huquqli ishtirok etishini ta'minlashga qaratilgan. Bunday ta'limda quyidagi tamoyillar asosiy ahamiyat kasb etadi:

1. Turli imkoniyatlarga ega o'quvchilarni birlashtirish : O'quvchilar o'rtasidagi farqlar ta'lim jarayonida salbiy omil emas, balki boyituvchi element sifatida qaraladi
2. Individual yondashuv : Har bir o'quvchi o'zining psixofizik xususiyatlariga mos tarzda o'qitilishi kerak. Bu esa dars jarayonida differentsial va integratsion yondashuvlarni talab qiladi.
3. Demokratik munosabatlar : O'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida hamkorlik va o'zaro hurmat muhitini yaratish zarur

2. Pedagogik yondashuvlar

Inkluziv ta'limda qo'llaniladigan pedagogik yondashuvlar quyidagilardan iborat:

1. Differentsial yondashuv : O'quvchilarning bilim darajasiga, qobiliyatlariga va ehtiyojlariga qarab dars materiallarini moslashtirishga qaratilgan. Masalan, matematika fanida murakkab masalalar berishdan oldin, o'quvchilarga oddiyroq misollar orqali tushuntirish kerak.
2. Ko'rgazmali usullar : Ta'lim jarayonida videolar, rasmlar va interfaol vositalardan foydalanish o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va tushunish jarayonini osonlashtiradi

3. Amaliyotda qo'llaniladigan metodlar

Inkluziv ta'limda quyidagi metodlar samarali natijalar beradi:

- Guruhlarda ishlash : O'quvchilar guruhlariga bo'linib, birgalikda masalalar ustida ishlashadi. Bu ularning jamoatchilik mahoratlarini rivojlantiradi.

- O'yin texnologiyalari : O'quvchilar uchun o'yin shaklidagi mashqlar ta'lim jarayonini qiziqarli va faol qiladi
- Erkin yozish mashqlari : O'quvchilarga mavzu bo'yicha fikrlarini yozishga imkon berish, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

4. Innovatsion texnologiyalar

Zamonaviy texnologiyalar, jumladan, elektron resurslar, onlayn platformalar va virtual realitet vositalari inkluziv ta'limda muhim rol o'ynaydi. Bu vositalar orqali maxsus ehtiyojga ega o'quvchilar ham ta'lim jarayoniga oson aralashishi mumkin.

Xulosa

Inkluziv ta'lim ta'lim jarayonini barcha o'quvchilarga egalashtirish va ularning potensial imkoniyatlarini to'liq ochishga qaratilgan keng qamrovli yo'nalishdir. Ushbu maqolada ko'rsatilganidek, differentsial yondashuv, ko'rgazmali usullar va innovatsion texnologiyalar inkluziv ta'limning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, ta'lim jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlariga qarab moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Til va adabiyot.uz. "Badiiy matn, peyzaj, portret, lingvokognitiv yondashuv, interyer." (2025)
2. NUTQ 0 'STIRISH NAZARIYASI VA METODIKASI - NamDU.uz. (2024-05-24)
3. 8.Adabiyot.pdf - Journals.uz. "Kalit so'zlar:."Uchta.to'g'ri.va.bitta.noto'g'ri"."So'zli.tasavvurlar"."Baliq.skeleti"." (2024)
4. UMUMIY PEDAGOGIKA NAZARIYASI VA AMALIYOTI. (2024-06-14)
5. 6 Sinf adabiyot 2 qism | PDF - Scribd. (2025)
6. "PEDAGOGIK MAHORAT" ilmiy-nazariy va metodik jurnal. 2022, № 5
7. SH.SH.NIZOMOVA - buxdu.uniwork. "So,,zli usullar – kattalar va bolalarning so_zlari har qanday ko_rgazmali va amaliy metod tarkibiga kiradi." (2024)
8. UMUMIY PEDAGOGIKA - Renessans ta'lim universiteti. (2024-12-14)
9. O'ZBEK TILINING SOHADA QO'LLANISHI - Scienceweb. (2025)
10. Muallif: A.A. Abdullaev. "Innovatsion pedagogik texnologiyalar." (2023).